

Amsterdammers zullen de woonboot in de Amstel bij de Blauwbrug wel kennen, en de vele niet-Amsterdammers waarschijnlijk ook. Velen zullen in deze behuizing een excentriek overblijfsel uit de jaren '60 zien. Echter, het kan ook zijn dat de bouwer z'n tijd ver vooruit was. De woonboot lijkt namelijk verdacht veel op het ideale huis van de 'biologische bouwers'. Zij streven namelijk naar *gezond bouwen en wonen* en hebben hiervoor in november jl. zelfs een beurs met seminar georganiseerd.

Energiezuinig en milieuvriendelijk

Gezond bouwen en wonen

KEES VAN DER MEULEN *

Het ideale huis is vooral energiezuinig en milieuvriendelijk. De energiezuinigheid bestaat niet alleen uit de inmiddels welbekende zonnecollector en isolatie, maar omvat veel meer: bomen als windkering, een serre als luchtsluit, afzuiging zonder elektra en toepassing van een 'hypocaust', ofwel een warmtewand. Deze laatste levert gezonde en gelijkmatige stralingswarmte in de woning en het is één van de zaken die al in de praktijk worden toegepast in huizen te Goirle.

Niet alternatief

De milieuvriendelijkheid bestaat voor het belangrijkste deel uit het gebruik van milieuvriendelijke materialen: geen beton, cement of kunststoffen¹, maar een stenen fundament, en verder materialen als hout, leem, riet, gras en natuurlijke verfstoffen op lijnoliebasis.

Het project MW2 (Mens- en Milieuvriendelijk Wonen en Werken) in Den Bosch voldoet aan al deze eisen en gaat zelfs nog verder. Bij de ongeveer zestien woningen zal een werkruimte worden gecreëerd. Er is een gemeenschappelijke ruimte en gezamenlijke landbouwgrond om het contact met de aarde te behouden. Zelfbouw is essentieel. Toch willen de initiatiefnemers niet in de alternatieve hoek gedrukt worden en ze hopen op een soortgelijk project in Den Bosch voor huurders. De gemeente toont al belangstelling. Belangrijk daarbij is dat de huidige woningen in het MW2-project niet duurder zijn dan een 'normale' premie-A woning. Vooralsnog blijft gezond bouwen echter beperkt tot koopwoningen, maar van die kant is er dan ook belangstelling vanuit verschillende delen van Nederland, bijvoorbeeld vanuit de Friese gemeente Harderwijk.

Natuurlijk zijn er ook mensen voor wie dit allemaal nog niet genoeg is. Onder hen *ekobouwer Louis le Roy*: '.....'n groen dak hier, 'n houten huisje daar, 'n bijzonder wijkje zus of zo, het suggereert allemaal een bepaalde openheid op dat gebied, zo van «kijk eens jongens wat wij niet allemaal aan het milieu doen», maar het is niet meer dan een façade, een groen modieus gordijn.²

In Nederland krijgt Le Roy nog weinig voeten aan de grond, maar in het Duitse Oberhausen mag hij, samen met de bewoners van die stad z'n gang gaan, zonder eindconcept en zonder tijdslijmet: 'Ik noem het

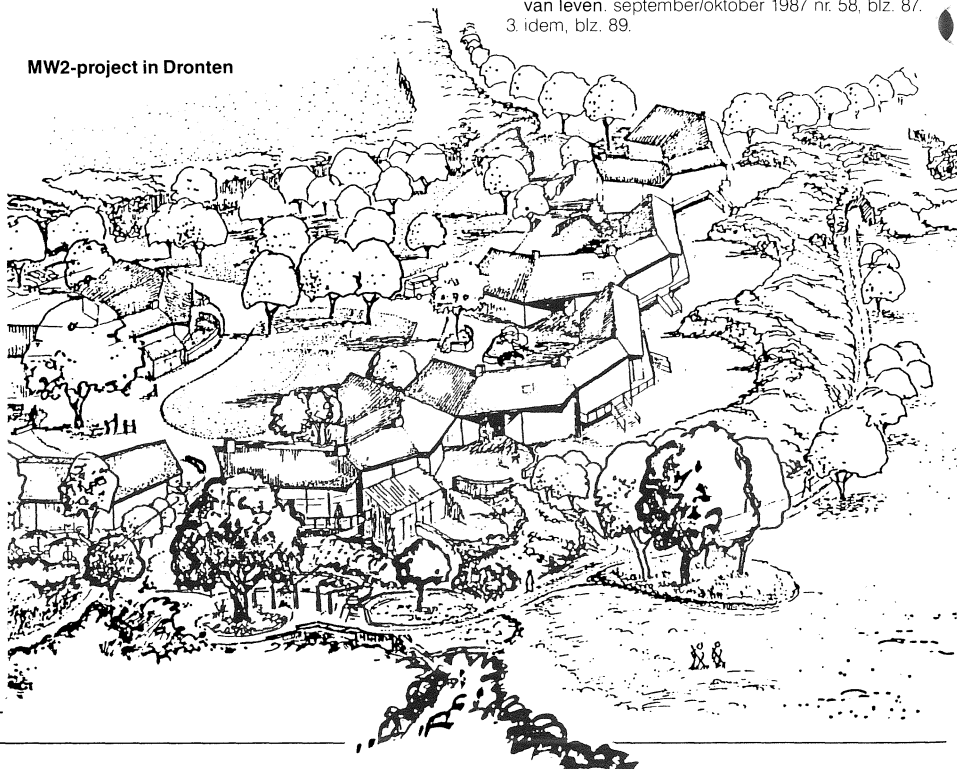
een *eko-kathedraal*, omdat het project in Oberhausen veel overeenkomst heeft met de manier waarop vroeger kathedraalen gebouwd werden: op een puur ambachtelijke manier, en gedurende vele generaties, waarbij steeds nieuwe ideeën ontstonden'.³

Aardstralen

Anderen gaan op een heel andere manier verder: niet alleen de vormgeving, de gebruikte materialen en de manier van bouwen zijn van belang, ook de *keuze van het stukje aarde* is essentieel. Dit in verband met de 'aardstralen', die positieve dan wel negatieve invloed op het welzijn van de mens kunnen hebben. Hiervoor wordt teruggeslagen op de oeroude wetenschap *geomantie*. Erkende wetenschappers als de emeritus hoogleraar urbanistiek aan de Technische Universiteit Eindhoven prof. dr. Henk Goudappel tonen grote belangstelling voor de theorieën uit de geomantie.

Voor toepassing op grote schaal lijken ekobouwers als Le Roy en de theorieën van de geomantie nog wel iets te ver te gaan. Vanuit milieu- en leefbaarheids-oogpunt is het echter goed hieraan toch aandacht te schenken en de concrete projecten nauwlettend te volgen. Voor-

MW2-project in Dronten

Een echt gezonde woning heeft meer dan een goede isolatie en een zonnecollector. In deze woning is gebruik gemaakt van gezonde materialen: veel hout en handgemaakte lemen stenen. De verwarming wordt verzorgd door een tegelkachel en de restwarmte van het Agaornuis. Alleen de plastic vuilnisemmer detoneert nog een beetje. Foto: biologisch architectencollectief, Amsterdam

alsnog moeten we al blij zijn met een gedeeltelijke realisatie van het 'ideale huis' in de 'normale' woningbouw. Het gebruik van meer natuurlijke materialen als hout en baksteen en natuurlijke verfstoffen in de bouw kan daartoe een eerste aanzet zijn.

* Redactie AGORA

1. Omdat beton en cement onder zeer hoge druk, resp. temperatuur worden vervaardigd verliezen ze hun natuurlijke eigenschappen en kunnen ze niet tot de 'gezonde' bouwmaterialen gerekend worden.
2. Uit: Onkruid, tijdschrift voor een natuurlijke manier van leven, september/oktober 1987 nr. 58, blz. 87.
3. idem, blz. 89.